

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

SØNDERGADE 25

LOLLAND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

11.01.2011
Maria Wedel Gjelstrup
2010-7.82.07/360-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Lolland Kommune
Søndergade 25, 4900 Nakskov
Søndergade 25
1919.
Forhuset (muligvis 1695).

BYGNINGSBESKRIVELSE

Forhus beliggende på gågaden i Nakskov med gavlen mod gaden. I forlængelse af forhuset ligger et sidehus med samme udformning som forhuset (denne bygning er ikke omfattet af fredningen).

Bygningen er en toetages bindingsværksbygning, gulkalket med optrukket bindingsværk i sort. Den hviler på en kampestenssokkel. Taget har halvhvalm og teglbelagt på halvdelen mod Søndergade, den anden har helhvalm og er belagt med bølgeplader. I rygningen sidder tre murede skorstenspiber. Første etage er udkraget, hvor bjælkeenderne hviler på udskårne knægte. Overgange ved udkragningen er udfyldt med henholdsvis fyldholter, andre steder med en murede aftrapninger. Under vinduerne både i stueetagen og på første sal er bindingsværket forstærket med korte skråbånd. I fag uden vinduer er løsholtene højtsidende, hvorved skåbåndene er tilsvarende lange. Taget har styrtrumskonstruktion med gennemstukne bjælkeender. Her er de brede fag forsynet med dokke. Mod Søndergade er bygningen forsynet med en skaldmuring. På bygningens østside er en del af underetagen grundmuren med spor af et murede stik, formegentlig en port. Vinduerne er meget varierende, lige fra to rammede med otte ruder til torammede med tre ruder, og endeligt er der helt nye utilpassede vinduer. Alle vinduerne er malede røde. Mod vest er en ældre, smal dobbeltdør med seks fyldinger og et overvindue med pyntesprosser og dekoreret glas. Døren har samme røde farve som vinduerne. De øvrige døre er nyere og utilpassede.

Bygningens indre rummer i stueetagen en skobutik med indgang fra den murede sydgavl og med baglokaler i den nordlige del af bygningen. Ved den vestlige langside findes en indgang til en lejlighed på første etage og en del af anden etage, den anden halvdel af anden etage er loftrum med understrøget tegl. De fleste overflader i lejligheden er nyere, på nær enkelte trægulve. Der er også et nyere køkken og bad. Under bygningen er en mindre kælder.

På nær butikkens indretning står bygningen i dag tom.

— BYGNINGSHISTORIE

Forhuset er sandsynligvis opført i slutningen af 1600-tallet.

— KILDER

Ingen angivet.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Forhuset ligger som et gavlhus, med en bygningskrop som er tilpasset de meget karakteristiske langstrakte og smalle matrikler, som er kendetegnende for Nakskov og andre havnebyer. Det understreges af de smalle stier og stræder, som forbinder havn og by på tværs.

Hertil kommer at forhuset ligger i tæt forbindelse med andre længer, og herved er det stadig muligt at aflæse at disse engang udgjorde en stor købmandsgård. Især langs den vestgående smøge ned langs facaden, kan man fornemme hele det oprindelige miljø af sammenhængende bygninger, hvor en delvis bevaret pigstensbelægning underbygger det unikke miljø og ophøjer autenticiteten. Længen der er bygget i forlængelse af forhuset er med til at forlænge smøgens forløb mod både øst og vest.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningens kulturhistoriske værdi relaterer sig til opførelsen som et to stokværk højt gavlhus i bindingsværk, der som bygningstype var almindelig i 1600-tallet, hvor mange danske købstader oplevede en opblomstring. Periodens bindingsværkshuse er særligt kendetegnet ved skråbånd, udkraget knægtbåret øvre stokværk, udskårede detaljer i træværket, højt styrterum og teglhængte, ubrudte heltage, som det netop ses i Søndergade 25.

De mange detaljer i bindingsværket vidner tillige om, at bygningen har fungeret som det repræsentative forhus i den tidligere store købmandsgård.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til den delvist bevarede grundplan, og de få bevarede bygningsdetaljer omkring døre og vinduer, der tillige vidner om bygningens alder.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Arkitektonisk fremtræder gavlhuset som en rigt dekoreret og detaljeret bindingsværksbygning. Bindingsværket er tillige med til at danne en taktfast rytme og en symmetri omkring langsiderne, der i sær skyldes de fremtrædende knægte og bjælkeender. At bindingsværket er sort og tavlene lysegule har tillige en stor arkitektonisk værdi, idet kontrasten dermed er meget stor og bindingsværkets mønster tydeligt. Hertil kommer det store ubrudte tag uden tagrender, der hviler elegant over bindingsværket.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den generelle materialeholdning, tagets ubrudte flade og det synlige bindingsværk, herunder detaljerne med de udskårne knægte mellem etagerne og de gennemstukne bjælkeender samt ældre vinduer og døre.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede bindingsværksvægge og trægulve samt de ældre bygningsdetaljer.

— ANBEFALINGER

Det anbefales:

- At der kalkes, og ikke som på butiksfacaden bruges plasticmaling.
- At taget repareres med tegl, så det får et ensartet udtryk.
- At der ved istandsættelse udskiftes vinduer på gavlen mod Søndergade, samt de store butiksvinduer på langsiden mod vest, der ikke passer til bygningens generelle materialeholdning og oprindelige stil.
- At overfladerne i butikslokalerne i stuetagen, specielt de nedhængte lofter og gulvbelæggningerne udskiftes så de svarer bedre til bygningen.

